

C:\Users\Plazma\Desktop\306\Bulycov_Kirill-Snehulienka_SK.PDB

PDB Name: Kirill_Bulycov-Snehulienka
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 9.4.2006
Modification Date: 9.4.2006
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

KIR BULYČOV
Snehulienka

Iba raz som videl, ako stroskotáva kozmická loď. Iní to ešte nikdy nevideli.

Nie je to strašné, lebo človek sa ani nestihne v duchu preniesť na miesto katastrofy a prežiť ju akoby na vlastnej koži. Pozorovali sme z mostika, ako sa loď pokúša pristáť na planéte. Sprvu sa zdalo, že sa jej to darí. Mala však priveľkú rýchlosť.

Loď sa dotkla dna miernej preliačiny, no nezastala, lež šla ďalej, akoby sa chcela skryť v skale. Skalnaté lôžko sa však nepoddalo a loď sa začala rozpadávať, ako keď kvapka dopadne na sklo. Jej pohyb sa spomaľoval, od trupu sa ani drobné kropaje lenivo, nezvučne oddeľovali jednotlivé časti a ako čierne bodky vyletúvali nad dolinou, hľadajúc pohodlné miesto, kde by sa mohli uložiť a znehybniť. A potom sa ten nekonečný, asi minútu trvajúci pohyb skončil. Loď bola mŕtva a až teraz oneskorene som si v duchu vybavil lomoz praskajúcich priečok, škripot trhajúceho sa kovu, hvizďanie povetria, v kryštálikoch sa usádzajúceho na stenách. Živé bytosti, ktoré tam ešte pred chvíľkou boli, stačili tieto zvuky zachytiť iste len v začiatkoch.

Na obrazovke ležalo akési mnohonásobne zväčšené prasknuté čierne vajce bizarne lemované roztečeným a zamrznutým bielkom.

- Koniec, - prehovoril ktosi.

Zachytili sme ich volanie o pomoc a veľa nechýbalo a boli by sme im pomohli. No videli sme už iba, ako loď stroskotáva.

Keď čln zostúpil nižšie a priblížili sme sa k doline, obraz nadobudol náležitý rozsah a tragickosť, lebo teraz sme celú katastrofu mohli vnímať, ako keby nás priamo zasiahla. Čierne bodky sa zmenili na franforce plechu veľké asi ako volejbalové ihrisko, na súčiastky motorov, dýzy, kusy brzdového obloženia - vyzeralo to ako polámané hračky obra. Akoby vo chvíli, keď sa stroskotávajúca loď zabárala do skál, ktosi vopchal do nej obrovskú ruku a vydrapil jej vnútornosti.

Asi päťdesiat metrov od lode sme našli dievčinu. Mala na sebe ska-fander - všetci okrem kapitána a strážnych si stihli obliecť skafandre. Dievčina zrejme bola neďaleko dverí, ktoré pri náraze vytrhlo, a vyhodilo ju z lode, ako keď vzduchová bublinka vyletí z pohára minerálky. Fakt, že ostala nažive, patrí k tým fantastickým náhodám, aké sa ustavične opakujú od chvíle, čo človek prvý raz vyletel do vzduchu. Ľudia padali z lietadiel z päťkilometrovej výšky a podarilo sa im dopadnúť na strmý zasnežený svah či na vrchovce borovíc, takže vyviazli iba s odreninami a modrinami. Preniesli sme dievčinu do člna. Bola v šoku, no doktor Strešnij mi ne-dovolil zložiť jej kuklu, hoci sme si všetci uvedomovali, že ak jej nepo-skytneme pomoc, môže umrieť. Lekár mal pravdu. Nepoznali sme zlo-ženie ich atmosféry a nevedeli sme, aké vírusy si hovejú na jej svetlých, lesklých, nakrátko ostrihaných vlasoch. Vírusy, ktoré jej neuškodia, ale pre nás mohli byť smrteľné...

Mal by som opísať, ako dievčina vyzerala a prečo sa mi, ale nielen mne, zdali lekárove obavy prehnané, ba neseriózne. Zvyčajne sme spájali nebezpečenstvo s tvormi, ktoré náš zrak vnímal ako odpudzujúce. Už v dvadsiatom storočí istý psychológ tvrdil, že kozmonauta, ktorý odchádza k vzdialeným planétam, môže podrobiť spoľahlivej skúške. Stačí sa ho spýtať, čo urobí, keď stretne šesťmetrového, ohavne vyzerajúceho pavúka. Prvou, inštinktívnou reakciou skúšaného bolo vytiahnuť anihilátor a vy-páliť do pavúka celú dávku. A pritom to mohol byť osamote sa túlajúci miestny básnik, ktorý navyše zastával funkciu stáleho sekretára dobrovoľ-ného spolku na ochranu drobného vtáctva a kobyliiek.

Čakať však úskok od útlej dievčiny s dlhými mihalnicami vrhajúcimi tieň na jemne bledé líca, ktorá v nás vzbudzovala neprekonateľnú túžbu zistiť, akú farbu majú jej oči, od takejto dievčiny čakať úskok hoci len vo forme vírusov sa nám zdalo akési nechlapské.

Nikto to nepovedal, ani ja som sa neozval, no mal som dojem, že doktor Strešnij sa cítil ako malicherný podliak, byrokrat, ktorý kvôli pred-pisom odmieta poskytnúť pomoc bezvládnemu návštevníkovi.

Nevidel som, ako lekár dezinfikoval tenučké sondy, ktoré sa chystal zaviesť cez tkanivo skafandra a nabráť vzorky povetria. Nevedel som, čo zistil, lebo sme sa vrátili k lodi, chceli sme vojsť dovnútra a znova byť svedkom zázraku - nájsť ďalšieho živého člena posádky. Bolo to nezmyselné podujatie, jedno z tých, ktoré človek nemôže prerušiť na počeste, musí ich doviest' až do konca.

- Je to zlé, - povedal lekár. Počuli sme jeho slová, keď sme sa pokúšali vniknúť do lode. Nebolo to ľahké, pretože dokrivená stena hrozivo visela nad nami ako futbalová lopta nad muchami.

- Čo je s ňou? - spýtal som sa.

- Ešte žije, - oznámil lekár. - Ale nijako jej nemôžeme pomôcť. To je Snehulienka.

Náš doktor má rád básnické prirovnania, pre nezasväteného zväčša ne-zrozumiteľné.

- Sme zvyknutí... - pokračoval lekár, a hoci mi jeho hlas znel v slúchadlách, akoby to hovoril mne, vedel som, že sa obracia hlavne na tých, čo ho obklopujú v kajute člna. -... Sme zvyknutí, že základom života je voda. U nej je to amoniak.

Tak ako ostatní ani ja som hneď nepochopil význam jeho slov.

- Pri zemskom tlaku, - vysvetľoval lekár, - amoniak vrije pri mínus 33 a zamŕza pri mínus 78 stupňov.

Teraz už bolo všetko jasné.

A keďže v slúchadlách panovalo ticho, predstavoval som si, ako hľadia na dievčinu - ako na fantóm, ktorému stačí zložiť kuklu, a zmení sa na oblak pary.

Navigačný dôstojník Bauer, dávajúc nám v takejto nevhodnej chvíli na vedomie, aký je vzdelaný, nahlas uvažoval:

- Teoreticky sa to dá predpovedať. Atómová váha molekuly amoniaka je 17, vody 18. Tepelnú kapacitu majú takmer rovnakú. Amoniak stráca ión vodíka rovnako ľahko ako voda. Teda je to univerzálne rozpúšťadlo.

Vždy som závidel ľuďom, ktorí nemusia v príručke hľadať údaje, čo nikdy nebudú potrebovať. Takmer nikdy.

- No pri nízkych teplotách budú amoniakové bielkoviny priveľmi sta-bilné, - namietol lekár, akoby dievčina bola iba teoretickou konštrukciou, ktorú vytvorila fantázia Gleba Bauera.

Nikto mu neodpovedal.

Asi pol druhu hodiny sme sa predierali cez jednotlivé oddelenia hava-rovanej lode, kým sme našli neporušené oceľové fľaše s amoniakovou zmesou. Bol to oveľa menší zázrak ako ten predchádzajúci.

Zašiel som do nemocnice hneď po službe, tak ako vždy. V nemocnici páchlo amoniakom. Vlastne celá naša loď bola prepáchnutá amoniakom a márne sme bojovali proti jeho unikaniu.

Lekár sucho pokašľával. Sedel pred dlhým radom retort, skúmaviek a oceľových fliaš. Od niektorých viedli hadice a rúry a mizli v priečke. Nad okrúhlym okienkom sa černel neveliký, pórovitý okrúhly reproduktor translátora.

- Spí? - spýtal som sa.

- Nie, už sa zaujímal, kde si, - odpovedal lekár zastreným, hašterivým hlasom. Dolnú časť tváre mal zakrytú filtrom.

Každý deň musel riešiť niekoľko neriešiteľných problémov spojených s výživou, liečbou a psycho-terapiou svojej pacientky a jeho hašterivosť bola ešte znásobená hrdosťou, veď sme leteli už tretí týždeň, a Snehulienka bola zdravá. Ibaže sa strašne nudila.

Rezalo ma v očiach, v hrdle ma driapalo. Aj ja by som si mohol obsta-rať nejaký filter, ale to by mohlo vyzeráť, že sa Snehulienky štitím. Na jej mieste by aj mne zle padlo, keby si moji hostitelia nasadzovali protiplynovú masku zakaždým, keď sa blížila ku mne.

V okienku sa ukázala Snehulienkina tvár. Vyzerala ako starodávny portrét v oválnom ráme.

- Tobry deň, - povedala.

Potom zapla translátor, lebo týmito dvoma slovami vyčerpala takmer celú svoju slovnú zásobu. Vedela, že zväčša túžim počuť jej hlas, jej sku-točný hlas, a skôr než zapla translátor, sama mi niečo povedala.

- Čo robíš? - spýtal som sa. Zvuková izolácia bola nedokonalá, preto som počul, ako za priečkou zarapčalo.

Snehulienke sa pohlili pery a translátor mi odpovedal s niekoľkosekundovým oneskorením. Zatiaľ som sa mohol pokochať v jej tvári, v pohybujuúcich sa zreniciach, ktoré menili far-bu ako more za vetristého, oblačného dňa.

- Pripomínam si, čo ma učila mama, - odpovedala Snehulienka chlad-ným, ľahostajným hlasom translátora. - Nikdy mi ani na um nezišlo, že si raz budem musieť sama pripravovať jedlo. Myslela som si o mame, že je čudácka. Ale teraz sa mi to hodí.

Snehulienka sa zasmiala skôr, ako translátor stačil doprekładať jej slová.

- A okrem toho sa učím čítať, - dodala.

- Viem. Zapamätala si si písmeno ypsilon?

- Ohromne smiešne písmeno. Ale ešte smiešnejšie je písmeno „f“. Pred-stav si, zničila som jednu knižku.

Lekár zdvihol hlavu, odvrátil tvár od zapáchajúcej pary stúpajúcej zo skúmavky a povedal:

- Mohol by si aj pohnúť rozumom, skôr ako jej dáš knižku. Plastikové stránky sa pri mínus päťdesiatich stupňoch lámu.

- Presne to sa aj stalo, - prikývla Snehulienka.

Lekár odišiel a my dvaja sme tam len tak stáli oproti sebe. Keď som sa prstami dotkol skla, bolo studené. No jej sa zdalo horúce.

Mali sme pre seba asi štyridsať minút, kým príde Bauer, dovlečie svoj diktafón a začne Snehulienku trápiť nekonečnými otázkami: Ako je u vás toto? Ako je u vás hento? Ako vo vašich podmienkach prebieha taká a taká reakcia?

Snehulienka smiešne napodobovala Bauera a ponosovala sa mi: „Nie som predsa biológicka. Môžem mu kadečo natárať a potom mi to bude trápne.“

Prinášal som jej obrázky a fotografie ľudí, miest a rastlín. Smiala sa, vypytovala sa ma na detaily, ktoré sa mne zdali bezvýznamné, ba zbytoč-né. Z ničoho nič sa odmlčala a zahľadela sa kamsi ponad mňa.

- Čo je s tebou?

- Je mi otupno. A bojím sa.

- Určite ťa dovezieme domov.

- Pre to sa nebojím.
Ale v ten deň sa ma spýtala:
- Máš obrázok dievčiny?
- Akej?
- Tej, čo na teba doma čaká.
- Nikto ma doma nečaká.
- Klameš, - povedala Snehulienka. Vedela byť veľmi rázna, najmä keď niečomu neverila. Tak napríklad neuverila, že existujú ruže.
- Prečo mi neveríš?
Snehulienka neodpovedala.
... Oblak plávajúci nad morom zakryl slnce a vlny zmenili farbu, boli studené a sivé, len celkom pri brehu voda presvitala do zelena. Snehu-lienka nevedela tajiť svoje nálady a myšlienky. Keď sa cítila príjemne, mala oči belasé, až fialové. No len čo zosmutnela, hneď vybledli, zosiveli. A keď sa zhostila, mala oči zelené.
Radšej som nemal vidieť jej oči. Keď ich po prvý raz otvorila na palu-be našej lode, mala bolesti a jej oči boli čierne, bezodné. Nemohli sme jej pomôcť, až kým sme laboratórne oddelenie nevybavili novým zariadením. Ponáhľali sme sa, akoby loď už-už šla vybuchnúť. Snehulienka mlčala. Až po vyše troch hodinách sme ju mohli preniesť do laboratória, kde s ňou ostal lekár a pomohol jej zložiť kuklu.
Na druhé ráno jej oči žiarili jasnou fialovou zvedavosťou, a keď sa stretli s mojim pohľadom, trochu stmavli...
Vstúpil Bauer. Prišiel skôr ako inokedy a mal z toho veľkú radosť. Snehulienka sa naňho usmiala a povedala:
- Akvárium je vám k službám.
- Ako to myslíš, Snehulienka? - spýtal sa Bauer.
- A v akváriu pokusný slizniak, - dokončila Snehulienka.
- Radšej povedzme zlatú rybkú. - Bauera veru nebolo ľahko vyvieť z rovnváhy.
Snehulienka čoraz častejšie mávala zlú náladu. Nečudo, veď celé týždne trávila v miestnosti dvakrát tri metre. A porovnanie s akváriom bolo výstižné.
- Pôjdem, - povedal som.
Snehulienka nepožiadala ako inokedy: „Prid' čo najskôr.“ Smutne hľadel na Gleba, akoby to bol zubný lekár. Pokúšal som sa analyzovať svoju situáciu a uvedomil som si, aká je neprirodzená. S rovnakým výsledkom som sa mohol zamilovať do portréту Márie Stuartovny alebo do sochy Nefretete. Možno to bol iba súcit k osamote bytosti. Zodpovednosť za jej život prekvapujúco zmenila a zjemnila vzťahy na lodi. Snehulienka medzi nás vniesla čosi pekné, čo nás nevedelo nájsť lepších, dobrosrdečnejších, šľachetnejších, tak ako pred prvou schôdkou. Moja zjavne beznádejná náklonnosť vzbudzovala u ostatných čosi medzi súcitom a závisťou, i keď tieto city sú - pravdaže - nezlučiteľné. Zase som zatúžil, aby si niekto na môj účet zažartoval, urobil si posmech zo mňa, aby som mohol vybuchnúť, nagrobaniť mu a vôbec - správať sa horšie ako ostatní. No nikto si to netrúfol. V očiach svojich kamarátov som bol šťastne chorý, a to ma oddeľovalo, odlišovalo od ostatných.
Večer ma doktor Strešnij zavolať vnútorným telefónom.
- Snehulienka ťa zháňa, - povedal.
- Stalo sa niečo?
- Ale nie, buď pokojný.
Pribehol som do nemocnice. Snehulienka ma čakala pri okienku.
- Prepáč, - povedala. - No odrazu mi zišlo na um, že ak umriem, už ťa neuvidím.
- Čo je to za nezmysel! - zahundral lekár.
Nevdojak som prebehol zrakom po číselníkoch prístrojov.
- Pobudni so mnou, - požiadala Snehulienka. Lekár si vymyslel akúsi zámienku a po chvíli odišiel.
- Chceme sa ťa dotknúť, - povedala Snehulienka. - Je to nespravodlivé, že sa ťa nemôžem dotknúť a nepopáliť sa pri tom.
- Mne je lepšie, ja iba omrzem, - povedal som hlúpo.
- Už skoro doletíme? - spýtala sa Snehulienka,
- Áno, - prisvedčil som. - O štyri dni.
- Nechcem priletieť domov, - povedala Snehulienka. - Lebo kým som tu, môžem si predstavovať, že sa ťa dotýkam. A tam nebudeš. Polož dľaň na sklo.
Poslúchol som.
Snehulienka pritlačila čelo o sklo a predstavil som si, že moje prsty prenikajú cez priesačnú sklenenú vrstvu a dotýkajú sa jej čela.
- Neomrzol si? - Snehulienka zdvihla hlavu a pokúšala sa vylúdiť na tvári úsmev.
- Musíme nájsť neutrálnu planétu, - povedal som.
- Akú?
- Neutrálnu. Niečo uprostred. Aby tam vždy bolo mínus štyridsať.
- To je prihorúco.
- Tak mínus štyridsaťpäť. Strpíš to?
- Pravdaže, - prikývla Snehulienka. - Ako však budeme žiť, keď vždy budeme musieť iba trpieť?
- Žartoval som.
- Viem, že si žartoval.
- Nebudem ti môcť písať listy. Potreboval by som na ne špeciálny pa-pier, ktorý by sa nevyparoval. A potom, ten

pach...

- A ako cítiť vodu? Ničím nezapácha? - spýtala sa Snehulienka.

- Ničím.

- Prekvapuje ma, aké máš otupené zmysly.

- Konečne si sa rozveselila.

- A keby sme obaja mali rovnakú krv, zamilovala by som sa do teba?

- Nevieť. Sprvu som sa do teba zaľúbil, no potom som si uvedomil, že nikdy nebudeme môcť byť spolu.

- Ďakujem.

V posledný deň bola Snehulienka rozrušená, a hoci mi hovorila, že si nevie predstaviť, ako sa s nami a najmä so mnou rozlúči, v duchu už bola inde a myšlienky jej preskakovali z jedného na druhé. Neskôr, keď som v laboratóriu balil veci, ktoré si mala vziať so sebou, sa priznala, že najväčší strach má z toho, že nedojetí. Už sa cítila doma a bola rozpoltená medzi mnou, čo som ostával tu, a celým svetom, ktorý ju čakal.

Popri nás už pol hodiny letela ich hliadková loď a translátor na kapi-tánskom mostíku ustavične rapčal, horko-ť ažko stačil prekladať. Do labo-ratória zašiel Bauer a povedal, že sa blížime ku kozmickému letisku. Za-písal si jeho názov a pokúsil sa ho prečítať. Snehulienka ho akoby mimo-chodom opravila a spýtala sa, či jej dobre skontroloval skafander.

- Hneď ho skontrolujem, - povedal Gleb. - Čoho sa bojíš? Veď budeš musieť prejsť iba tridsať krokov.

- Lenže ja ich aj chcem prejsť, - povedala Snehulienka, neuvedomujúc si, že Gleba urazila. - Skontroluj ešte raz, - poprosila ma.

- Dobré, - súhlasil som.

Gleb mykol plecom a vyšiel. O tri minúty sa vrátil a rozložil skafan-der na stole. Oceľové fľaše tlmene buchli o plastickú látku a Snehulienka sa zmŕštla, akoby ju udreli. Potom zaklopala na dvierka prednej komory.

- Daj mi skafander. Sama si ho skontrolujem.

Vkradla sa medzi nás odcudzenosť a priam fyzicky mi zvierala sluchy. Vedel som, že sa rozchádzame, ale takto sme sa nemali rozísť.

Pristáli sme mäkko. Snehulienka už mala na sebe skafander. Myslel som, že vyjde do laboratória skôr, ale neriskovala to, až kým nepočula cez vnútorný telefón kapitánov hlas:

- Pozemný oddiel, obliecť skafandre! Teplota mimo lode mínus päťdesiattri stupňov.

Dvierka boli otvorené a stáli tam všetci, čo sa ešte raz chceli rozlúčiť so Snehulienkou. Kým sa zhovárala s lekárom, predbehol som ju a vyšiel som na plošinu, k schodíkom.

Nad cudzím svetom predou mnou pomaly plávali nízke oblaky. Asi tri-dsať metrov od nás sa zastavilo nízke žlté vozidlo a vedľa neho na ka-menných paneloch stálo niekoľko ľudí. Prirodzene, nemali na sebe ska-fandre, veď kto by si doma obliekal takú oštaru. Skupinka čakajúcich sa strácala na obrovskom letisku.

Došlo ďalšie vozidlo, vystúpili z neho ľudia. Počul som, ako Snehulienka došla až ku mne. Ostatní ostali vzadu, nechali nás osamote.

Snehulienka nepozerala na mňa, usilovala sa zistiť, kto ju prišiel pri-vítať. A vtom ju spoznala. Zdvihla ruku a zakývala. Zo skupiny čakajú-cich sa oddelila žena a utekala po paneloch k schodíkom. Snehulienka sa rozbehla dolu k neznámej žene.

Ostal som tam stáť, lebo ja jediný z lode som sa so Snehulienkou ne-rozlúčil. Okrem toho som v ruke držal veľký balík s jej vecami. A navyše ma zaradili do pozemného oddielu, mal som sprevádzať Bauera pri roko-vaní s úradmi kozmodrómu. Nemohli sme sa tu dlho zdržať, už o hodinu sme mali odletieť. Žena povedala čosi Snehulienke. Dievčina sa zasmiala a odsunula si kuklu. Kukla spadla a guľala sa po paneloch. Snehulienka si prešla rukou po vlasoch. Žena si pritlačila líce k jej tvári. Iste im je teplo, pomyslel som si. Pozoroval som ich, boli však ďaleko. Vtom Snehulienka povedala čosi žene a rozbehla sa nazad k lodi. Vystupovala po schodí-koch, pozerajúc na mňa a sťahujúc si rukavičku.

- Odpusť, - povedala. - Nerozlúčila som sa s tebou.

Nebol to jej hlas, vychádzal z translátora nad dvierkami, niekto z na-ších ho predvídavo zapol. No zároveň som počul aj jej hlas.

- Daj si dolu rukavice, - povedala. - Je tu iba mínus päťdesiat.

Odopol som si rukavicu. Nikto ma nezadržal, hoci kapitán i lekár po-čuli a rozumeli, čo Snehulienka hovorí.

Necítil som chlad. Ani hneď, ani neskôr, keď mi chytila ruku a na chvíľu si ju pritlačila k tvári. Odtiahol som dľaň, ale už bolo neskoro - na spálenom líci ostal tmavočervený odtlačok mojej dlane.

- To nič, - povedala Snehulienka a potriasala rukami, aby ju to tak nebolelo. - To prejde. A ak neprejde, tým lepšie.

- Zbláznila si sa! - hrešil som ju.

- Natiahni si rukavicu, omrzneš, - pripomenula Snehulienka. Žena jej zdola čosi kričala.

Snehulienka pozerala na mňa a jej tmavobelase, takmer čierne oči boli celkom suché...

Keď sa skupinka priblížila k vozidlu, Snehulienka zastala a zdvihla ruku, lúčila sa so mnou a so všetkými ostatnými.

- Zájdi potom ku mne, - prihovoril sa mi lekár. - Natriem ti ruku a obviažem.

- Nebolí ma, - namietol som.

- Ale neskôr ťa bude, - povedal lekár.

Preložil Dušan Slobodník

Vyšlo v Sovietska literatúra 12/1983